

VIII kirjepäev

Tartu Ülikooli Raamatukogus

25. novembril 2009

Sombusel sügishommikul algas järjekordne kirjepäev, juba VIII! Rahvas kogunes aeglaselt, lõpuks tuli kokku 70 huvilist. Kell 11.02 avas päeva reipalt raamatukogu **direktor**, kellel oli kataloogijatele 3 soovi: et kogu ESTER oleks ka Google´is, et iga kirje juures oleks raamatu kaanepilt ja lugejahinnang raamatule. Kunagi soovis lugeja saada raamatut, mille kaanel oli olnud arvelaud. Ehk on selline otsisüsteem peagi võimalik.

Esimese ettekandjana tutvustas **Sirje Nilbe** (RR) uusi rahvusvahelisi kataloogimisreegleid, millel uueks nimeks **Resource Description and Access (RDA)**. Reeglid, mille maht on üle 1000 lehekülje, on mõeldud kõikidele kirjeldajatele, mitte ainult raamatukogudele. RDA-l on sügav teoreetiline aluspõhi. Nende reeglite järgi on ühe kirje koostamine muutunud „teadustööks“.

Andmete esitus kirjes erineb ISBDst ja MARCist. Kuulsime, kuidas peaks esitama kehastuste (s.t. konkreetse teose) andmeid ja seoseid sama kehastuse teiste vormide vahel. Näiteks iga „Nukitsamehe“ kirje juures peaksid olema seosed kõikide selle trükkide, tõlgete, filmide, helisalvestiste ja muuga. Lubatud on 3 kirjetasandit ja õnneks kõikide andmete esitamine pole alati kohustuslik.

Sirje lõpulause oli lohutav: PPP = Pole põhjust pabistamiseks, sest pole veel otsustatud, kas meie üldse hakkame RDA-d kasutama. Ka pole RDA veel päris valmis, seda tuleb veel palju parandada ja täiendada. Seni jätkub töö vanaviisi – kasutame ISBD, AACR2 ja MARC21.

Külli Moont rääkis paljudest juhenditest, mis üleval meie kataloogitoimkonna kodulehel ja ELNETi siseinfo kodulehel. Tundub, et meie leht on parem ja täielikum. ELNETi kodulehel on veel arenguruumi ja ka meie lehekülg vajaks uuenduskuuri, et juhendid oleksid kergemini leitavad. Järjekordselt kerkis küsimus – miks puudub juurdepääs erialakogudel meie kodulehele. Probleem on lahendamisel. Suured lootused juhendite kasutajasõbralikumaks muutmisel on seotud ELNETi kataloogimise ja nimenormandmete tööühma poolt hiljuti algatatud uuendatud MARC kataloogimise juhendite valmimisega veel sellel ja järgmisel aastal.

Hästi konkreetne ja õpetlik oli **Ülle Mölder**i ettekanne vanaraamatu kataloogimisest. Algselt oli kirjepäev mõeldudki kataloogijate kirjeküsimuste lahendamiseks ja Ülle ettekanne tabas just naelapea pihta. Ettevalmistamisel on vanaraamatu kataloogimise juhend, millest lubati aasta pärast täpsemalt rääkida.

Järgnes töö nn. erialakogude sektsioonis. **Lilia Külvi** teemaks oli „Erialakogude võrk 10“. 10 aastaga on toimunud suur edasimineku. 16 erialakogule on lisandunud 24 uut raamatukogu. Sellist arengut soodustas 2006. a. väljaantud rektori käskkiri, mis nõudis kõikide ülikooli allasutuste raamatute sisestamist ESTERisse. Hetkel töötab erialakogudes 49 inimest, kuid kahjuks on olnud suur „kaadri voolavus“ – 10 aastaga on läbikäinud 132 inimest, keda kõiki on õpetatud/juhendatud. Plusspoolele tuleb kirjutada: valminud õppevahend, kursused uutele, infopäevad 2 korda aastas ja õppereisid 43 raamatukokku. Hästi mahlakalt rääkis **Marju Salve** uuest Keemiaraamatukogust, mis on küll ilus aga raamatukoguks täiesti sobimatu. Tekkis huvi seda oma silmaga näha. Järgnes emotsionaalne slaidiettekanne **Kaie Oksalt**, kes tutvustas TÜ Saksa filoloogia õppetooli raamatukogu. Ta rääkis ka oma esinemisest rahvusvahelisel konverentsil mais 2009 Kreetal. Huvitav oli teada saada, et kuigi praegune tendents maailmas on liita väikesed raamatukogud suurteks teaduskondade raamatukogudeks, on siiski hakatud juba aru saama, et lugejatele on väikesed raamatukogud igati

sobilikumad. Kaie sõnul väike raamatukogu tunneb hästi oma lugejat ja ükski raamat ei jää riulinurka seisma.

Edasi rääkis **Anneli Sepp** ESTERi uudistest – mis on aastaga juhtunud:

- Muutunud on andmebaasi sisu: Tartu ESTERis on kogu uuem venekeelne kirjandus
- E-raamatute laadimine (10000), kõik lingid töötavad
- Pidevalt täieneb artiklite andmebaas ISE. Kirjeid koostavad suuremad raamatukogud Tallinnas (60 inimest) ja Tartus (10 inimest), bibliografeeritavad väljaanded on raamatukogude vahel ära jagatud. Varemkoostatud kirjed on osaliselt veel laadimata.
- Uus otsivõimalus: otsing üliõpilastööde seast. NB! kataloogijatele – selleks, et otsing oleks tulemuslik, peab väljal 710 kasutama alati asutuse (ülikooli) rahvuskeelset nimevormi, mitte raamatus olevat muukeelset nime.
- Eesti trükise punase raamatu (1535-1850) info seotakse ESTERiga. (413 eesti vanemat raamatut digiteeritakse).
- Saime teada, et kohe-kohe on tulemas kaanepildid ja lugejaarvamused.
- ESTERit kasutatakse terves maailmas, v. a. Aafrika, üks lugeja on elektronkataloogis keskmiselt 4 minutit.

Oma informatiivse etteaste lõpus soovis Anneli: parem on saada hea ettepanek raamatukoguhoidjalt, kui pahaselt lugejalt, miks pole seda või teist. Küsige julgesti!

Päeva lõpus tutvustas **Maria Luštšik** lühidalt ja asjalikult EOD teenust. Käivitunud on EL projekt, kuidas saada kätte vanu raamatuid digitaalsetena mõistliku hinnaga. Projektist võtab osa 13 raamatukogu, Eestist TÜR ja RR. Tellida saab raamatuid, mis on ilmunud kuni 1930. Raamat digiteeritakse 10 päeva jooksul ja selle hinnaks on 150.- + 2.- iga lehekülge. Selle maksab kinni esimene tellija, kuid juba 60 päeva pärast saavad seda näha ja printida ka teised. Tulemas on EODde koondkataloog. Poole aastaga on meilt tellitud 23 raamatut.

Elsa Loorits